

Rektor

JENSEN Gymnasium Norra
Tulegatan 44
113 53 Stockholm

2010-06-07

1 (10)

Dnr: 40-2009:1887

Huvudman

Jensen education college AB
Box 111 24
100 61 Stockholm

Kvalitetsgranskning - Svenska i gymnasieskolan på medieprogrammet vid Jensen gymnasium Norra, Stockholms kommun

Sammanfattande bedömning:

- Skolinspektionen bedömer att alla elever som är i behov av särskilt stöd ska få detta stödbehov tillgodosett (8 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Skolinspektionen bedömer att rektor och lärare behöver se över hur undervisningen bäst kan organiseras och genomföras för att möjliggöra en ökad samverkan mellan svenska och karaktärsämnena samt för att kunna möta de skilda förutsättningar och behov som finns hos eleverna.
- Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidareutveckla samverkan mellan läraren i svenska och lärarna i karaktärsämnena samt vidareutveckla anpassningen av undervisningen till elevernas studieinriktning.
- Skolinspektionen bedömer att eleverna behöver ges ökat inflytande över undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer.
- Skolinspektionens bedömer att skolan bör säkerställa att alla elever ges möjligheter till studiero.

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av svenskämnet i gymnasieskolan under höstterminen 2009. Granskningen av medieprogrammet vid Jensen gymnasium Norra i Stockholms kommun ingår i detta projekt.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges ökade förutsättningar för att genomföra förbättringar.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt mot huvudmän och/eller skolor. Dessa granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en övergripande rapport, dels i rapporter med bedömningar för varje granskad skola. Där tar Skolinspektionen ställning till om skolan uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet arbetet bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit ansvarar skolan/huvudmannen för att åtgärder vidtas.

Syftet med granskningen är att bidra till ökad måluppfyllelse i ämnet svenska. Den övergripande rapporten förväntas bidra till en nationell diskussion och en kvalitetshöjning i gymnasieskolans svenskundervisning. Den kunskap som projektet tar fram förväntas bli ett redskap för skolutveckling med avseende på anpassning till elevernas studieinriktning i ämnet, delaktighet samt grupp- och individanpassning i de granskade skolorna. Kvalitetsgranskningen genomförs i kurserna Svenska A och B på elprogrammet, omvårdnadsprogrammet, medieprogrammet samt barn- och fritidsprogrammet. Kvalitetsgranskningen genomförs på 42 skolor och i urvalet ingår skolor med såväl kommunala som fristående huvudmän.

Medieprogrammet vid Jensen gymnasium Norra har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslut består av en webbaserad enkät till elever och undervisande lärare i kurserna Svenska A och B. Vidare består underlaget av dokument från skolan samt av information som samlats in vid besök på skolan den 11 och 17 november 2009. I skolan genomfördes intervjuer med lärare, elever och skolledning samt genomfördes klassrumsobservationer. Beslutet grundar sig också på annan information som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Ansvariga för kvalitetsgranskningen på Jensen gymnasium Norra har utredarna Eva Lantéli och Anousheh Abuhamzeh varit.

Fråge-/granskningsområden

Skolinspektionen har granskat två olika frågeområden:

1. Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?
2. Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Beskrivning av besökt skola och program

Jensen gymnasium Norra är en del av JENSEN Education, ett utbildningsföretag med fyra gymnasieskolor i Stockholm. Jensen gymnasium Norra startades 2003 och är belägen i centrala Stockholm. Skolan har drygt 900 elever fördelade på motsvarande samhällsprogrammet, naturprogrammet och medieprogrammet. Medieprogrammet har två inriktningar - Journalistik och Digital medieproduktion - med två klasser om vardera 25-30 elever i varje årskurs. Utbildningsprogrammen är organiserade i programlag där medieprogrammet består av tio lärare, en programchef och en elevvårdsrepresentant. Även ämneslag finns, där en lärare har i uppgift att leda arbetet och utvecklingen inom ämnet. Varje ämneslag tillhör dessutom ett block där en lärare arbetar nära skolledningen och ansvarar för utvecklingsarbetet inom blocket. Arbetet på skolan utgår från konceptet "Träning för verkligheten", med vilket man eftersträvar att förbereda eleverna för de mål de satt upp för sig själva i framtiden, mål som enligt beskrivningen i skolans kvalitetsredovisning kan vara professionella, studierelaterade eller personliga.

Skolledningen består av en rektor och fyra programchefer. Andelen behöriga lärare är betydligt lägre än riksgenomsnittet – knappt 54 % läsåret 2008/2009 - att jämföra med 73,7 procent för hela riket. Eleverna i åk 1 har undervisning halvdagar, antingen på förmiddagen 8-13 eller på eftermiddagen 13-17, vilken huvudsakligen bedrivs i hemklassrum. Tre datasalar finns att tillgå, där två är disponerade för helklass. Även ett rum för redigering finns tillgängligt för eleverna på medieprogrammet.

Genomsnittligt betygspoäng för medieprogrammet år 2007/2008 var 14,1 vilket kan jämföras med 13,4 för riket. Läsåret 2007/2008 uppnådde 100 procent av eleverna slutbetyg i både Svenska A och Svenska B. Enligt betygsstatistik från 2008/2009, återgiven i skolans kvalitetsredovisning, uppnådde 41 procent av eleverna på medieprogrammet betyget MVG i både Svenska A och Svenska B.

Resultat 2008 för medieprogrammet vid JENSEN gymnasium Norra				
Genomsnittlig betygspoäng på programmet	Genomsnittlig betygspoäng i svenska för de som fick slutbetyg		Andelen elever av de som fick slutbetyg med minst G i svenska	
	Svenska A	Svenska B	Svenska A	Svenska B
14,1	14,3	15,9	100 %	100 %

Skolverkets statistik 2009-10-05

Skolinspektionens iakttagelser och bedömningar

Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?

Jensen gymnasium Norra har en uttalad ambition att eleverna ska kunna nå kursmålen och lämna skolan med en gedigen utbildning. Skolans arbete präglas av en mål- och resultat-inriktning, vilket framgår i kvalitetsredovisningen, men också i intervjuer med lärare och elever där struktur, målmedvetenhet, uppföljning och resultat är återkommande begrepp. Det framkommer i intervjuer att både lärare och elever har höga förväntningar på vad eleverna ska och kan åstadkomma, något som också bekräftas av enkätresultatet där 88 procent av eleverna uppger att läraren har ganska eller mycket höga förväntningar på deras prestationer.¹

Tydligt är också att det på medieprogrammet finns en skillnad mellan de båda inriktningarna Journalistik och Digital media. Journalisteleverna beskrivs av lärarna som en ganska homogen grupp av motiverade och studieinriktade elever, där flertalet är flickor, medan eleverna på Digital media har en mer blandad könsfördelning och ger också en mer splittrad bild nivå- och motivationsmässigt. Lärarna beskriver journalisteleverna generellt som högpresterande och studiemotiverade medan eleverna på Digital media beskrivs som "spontana och kreativa". Både lärare och journalistelever uppger i intervjuer att svenskan ses som en naturlig del av deras utbildning, medan lärarna menar att många elever på Digital media uppvisar ett ointresse för svenska och andra kärnämnen.

På skolan finns ett etablerat arbetssätt med samplanering där lärarna i början av varje termin försöker hitta ett ämnesövergripande projekt för varje ämne. Det är ett medvetet och uttalat önskemål från ledningen, där lärarna för varje projekt konkret ska beskriva hur mål och arbetssätt kan kopplas till programmålen. Den här terminen arbetar eleverna i åk 1 till exempel med ett tidningstema där både Svenska A och Medieproduktion ingår. Läraren uppger i intervjun att samma planering används i båda inriktningarna, men att hon för att väcka intresse bland eleverna på Digital media försöker anpassa undervisningen i större utsträckning till deras inriktning. Som exempel nämner hon att ta in filmanalys när de läser Filmkunskap. Men det framkommer också i lärarinter-

¹ Enkätresultatet bygger på 62 elevers svar där knappt en tredjedel går i åk 1 och två tredjedelar i åk 2.

vjuerna att dessa projekt är mer frekventa i A-kursen än i B-kursen och att "olika omständigheter gör att arbetet ibland rinner ut i sanden och inte blir av". Av enkätresultatet framgår också att hälften av eleverna (46 procent i SvA respektive 60 procent i SvB) svarar nej på frågan om svenskämnet samverkar med yrkesämnena. Skolinspektionen bedömer därför att det finns utrymme för en ökad samverkan mellan karaktärsämnena och svenskan, framför allt med Svenska B, men även med Svenska A.

I medieprogrammet, liksom i svenskämnet, är kommunikation centralt och språk och tolkning utgör väsentliga inslag, vilket skulle kunna bidra till möjligheter att anpassa svenskämnet till programmets studieinriktning. Ändå finns det både elever och lärare som i intervjuer ställer sig negativa till samverkan mellan svenska och karaktärsämnen, då de varken kan se nödvändigheten eller nyttan med anpassning till studieinriktningen om man ska kunna hålla en hög kvalitet och nå kunskapsmålen. Elever uppger i intervjuer att samverkan mellan ämnena kan bidra till ötydlighet och därmed till möjligheterna att få ett bra betyg. I intervjuer med lärarna framkommer också att det finns en tendens att hålla sig till det som är tydligt för eleverna och enkelt att genomföra för att motverka negativ kritik i de kursutvärderingar som eleverna genomför två gånger per termin. Schemaläggning och tjänstefördelning är ytterligare faktorer som upplevs försvåra samverkan. Som det nu är läser eleverna i åk 1 i vissa fall Svenska A och karaktärsämnen under olika terminer då svenskan koncentrationsläses under en termin. Lärarna nämnde att det också kan vara så att svenskläraren tillhör ett annat programlag och således inte sitter tillsammans med övriga lärare på medieprogrammet vilket försvårar spontanmöten, dialog och samverkan i vardagen.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det på skolan finns en medvetenhet om och en ambition till samverkan som ett led i att ge eleverna förutsättningar att nå goda resultat. I Svenska A finns en genomtänkt anpassning av undervisningen till studieinriktningen samt en fungerande samverkan mellan läraren i Svenska A och karaktärsämneslärarna, där det upplevs som naturligt. Skolinspektionen bedömer vidare att det både i Svenska A, men främst i Svenska B, finns utrymme för att utveckla samverkan mellan läraren i svenska och karaktärsämnena samt att vidareutveckla anpassningen i undervisningen till elevernas studieinriktning. Skolinspektionen vill peka på vikten av att rektor, som ett led i detta utvecklingsarbete, behöver skapa förutsättningar för samverkan.

Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Eleverna vittnar om i intervjuerna att de trivs mycket bra både på skolan och på programmet och att de blir mycket väl bemötta, något som också framgår av en extern utvärdering av Sveriges Kommuner och Landsting, refererad i kvalitetsredovisningen, där just bemötandet från lärarna får ett mycket gott betyg. Arbetet i åk 1 är förlagda till antingen för- eller eftermiddag, medan man i åk 2 har undervisningen mer utspridd

över hela dagen för att kunna få in utökade kurser som eleverna läser tillsammans med elever från andra program. Studieron är ett problem, vilket framgår av både intervjuer och enkätresultatet, där var tredje elev i enkäten uppger att de i ganska liten utsträckning får studiero. Samtidigt uppger eleverna i intervjuer att det ofta går att lösa genom att arbeta hemma eller sätta sig i korridoren. Eleverna menar också att läraren är ganska aktiv för att få ned ljudvolymen i klassen. Skolinspektionens bedömning är att skolan bör säkerställa att alla elever ges möjligheter till studiero.

Arbetet med mål och betygskriterier går som en röd tråd genom undervisningen. Elever och lärare berättar i intervjuer att kursplanemålen och betygskriterier går igenom i början av terminen, men också att detta kontinuerligt sker för varje moment både muntligt och skriftligt. Alla intervjuade elever uppger att de känner väl till mål och betygskriterier, ett resultat som också bekräftas av enkätundersökningen där 80 procent av eleverna i Svenska A uppger att de i mycket hög eller ganska hög utsträckning förstår mål och betygskriterier. För Svenska B är motsvarande siffra 74 procent. Eleverna menar också att de är medvetna om vad de ska förbättra för att utvecklas, då återkoppling från läraren ges ofta och återkommande. Detta sker främst genom Online, skolans digitala plattform, men också muntligt med varje elev. Läraren och eleverna beskriver också i intervjuer hur eleverna i början av varje termin får fylla i en blankett där de beskriver sina behov, önskemål och intressen i svenskan, något som läraren sen återkopplar till vid återkommande samtal under terminen.

Av granskningen framgår att möjligheter till inflytande finns, om än i begränsad form. Eleverna vittnar i intervjuer om att det finns en öppen dialog mellan lärare och elever och att de upplever att de kan påverka om de vill, men att de sällan känner behov av det. Den påverkan både de och lärarna nämner är val av böcker och av redovisningsformer (enskilt, grupp, muntligt, skriftligt). Under vårt besök till exempel stannade några flickor kvar efter att övriga elever gått för att göra en muntlig redovisning i liten grupp, då de inte ville redovisa framför hela klassen. Möjligheten att förlänga slutdatum för inlämningsuppgifter är också något som både lärare och elever nämner som ett exempel på elevpåverkan. Läraren menar att den komprimerade studietakten i Svenska A, då eleverna läser kursen på en termin, samt ett omfattande innehåll i framför allt Svenska B, motverkar möjligheterna för eleverna att delta i planering och genomförande. Enligt läraren räcker inte tiden till då det är mycket som ska hinnas med i kursen. Detta är en bild som också bekräftas av enkätresultatet där 41 procent svarar att de i ganska liten utsträckning är med och påverkar planeringen av vad de ska göra i kursen. Samtidigt svarar 31 procent att de kan påverka planeringen i ganska hög utsträckning. Av svaren framgår också att möjligheterna till delaktighet i planeringen enligt eleverna förbättras något i Svenska B där 50 procent svarar att de kan påverka planeringen i ganska hög utsträckning medan 38 procent menar att de kan göra detta i ganska liten utsträckning. En tolkning kan vara att eleverna uppfattar *deltagande* olika, där vissa elever tolkar det som påverkansmöjligheter inom ramen för den gällande planeringen medan andra avser ett aktivt deltagande i planeringen av undervisningen, vilken är begränsad. Skolinspektionen bedömer att eleverna behöver ges utökat inflytande över såväl undervisningens innehåll som dess arbetssätt och arbetsformer.

Som ett sätt att skapa delaktighet använder sig skolan av elevutvärderingar där eleverna vid två tillfällen varje termin utvärderar sina kurser. En elev uppger att hon inte riktigt vet vad som händer med enkäterna, medan lärarna berättar att resultatet återförs till klassen efter att det sammanställts. En lärare menar att det är positivt att få återkoppling på sådant som man kanske inte tänker på i sin undervisning och som kan förbättras. Samtidigt menar en elev också att enkätutvärderingarna ger möjlighet att påverka vilka lärare man vill ha kvar och inte där exempel finns på lärare som fått sluta efter negativ kritik från eleverna. I intervjuer med lärarna framkommer också att det finns en risk att eleverna inte kan skilja på sak och person. Skolinspektionen bedömer att detta förhållande kan bidra till att skapa negativa förutsättningar för att pröva nya vägar som utmanar elevernas förväntningar och invanda tankemönster, inte minst bland elever som är starkt resultatfokuserade.

I kvalitetsgranskningen framkommer att det finns elever som är i behov av särskilt stöd men som inte får detta stödbehov tillgodosett. I intervjuer uppger lärarna att det finns mellan två till fyra elever i varje klass som är i behov av extra stöd, men att speciallärare saknas på skolan. I dagsläget ges stöd utifrån befintliga resurser och kunskap. Skolan har installerat dyslexiprogram på skolans datorer och lärarna kan se till att de elever som behöver får tillgång till föreläsningsanteckningar före lektionerna. I intervjuer med lärarna framkommer att vissa elever får möjlighet att genomföra en dyslexiutredning, något som dock ofta är en ganska långdragen process. Det mesta stödet till eleverna utgår med andra ord från lärarnas befintliga kunskap och tid. På skolan har denna termin startat vad som kallas fördjupning, en form av stödundervisning, men enligt lärarna har det inte hunnit bli etablerat ännu och eleverna uppgav i intervjuerna att de inte kände till vad det var. Lärarna menar att de upplever sig ha dåliga förutsättningar att ge vissa elever det stöd de är i behov av, vilket också är något som framkommer i enkäten. Av enkätresultatet kan urskiljas att det finns en mindre grupp elever som inte är helt nöjda. De anser sig inte få det stöd och hjälp de behöver (fem till åtta personer eller cirka 12 procent), de anser att läraren har låga förväntningar på dem (fyra till sju personer eller cirka 10 procent) och de anser att de i ganska liten utsträckning förstår mål och betygs-kriterier (nio till tolv personer eller cirka 20 procent). Skolinspektionen bedömer att detta är den gruppen elever som är i behov av extra stöd och resurser och som inte får detta behov tillgodosett.

Av granskningen framgår att skolan har ett tydligt resultatfokus där återkoppling till eleverna utifrån mål och betygs-kriterier är ett viktigt inslag. Av samma anledning har skolan utvecklat kursen i Svenska B till en tematiskt inriktad kurs, där man i utvecklingsarbetet utgått från vilka kompetenser som testas i det nationella provet i svenska, men också försökt göra kursen mer intressant och tillgänglig för eleverna för att på så sätt skapa förutsättningar för att nå bättre resultat. Detta har också lyckats uppger läraren i intervjun då alla elever läsåret 2008/2009 uppnådde godkända resultat i Svenska B.

Medieprogrammet bygger på det som kursplanen i svenska benämner ett vidgat textbegrepp, vilket innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder. Detta ingår

som ett naturligt inslag på programmet i karaktärsämneskurser som Multimedia A och Mediekommunikation A, och torde därmed bidra till en känsla av intresse och relevans för eleverna. I intervjuer uppger eleverna att man i svenskan arbetat med olika sorters texter, vilket de uppskattat, även om inte allt känts intressant eller relevant. Enkätresultatet visar att 62 procent av eleverna i Svenska A upplever texterna som intressanta i ganska eller mycket hög grad och att denna siffra ökar i Svenska B där 81 procent av eleverna uppger att de tycker texterna är intressanta i ganska eller mycket hög grad. Flera elever nämner också i intervjuerna att även om inte alla texter är intressanta så kan det ändå vara bra att läsa då "man aldrig kan veta vad man får användning av", vilket kan tolkas som ett allmänbildande motiv för studierna. I den mån svenskläraren samverkar med karaktärsämneslärarna bedömer Skolinspektionen att goda förutsättningar ges för att arbeta med ett vidgat textbegrepp.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarnas arbete med mål och betygskriterier över lag skapar möjligheter för eleverna att nå goda resultat i sina studier. Skolinspektionen bedömer vidare att elevernas inflytande över innehåll, arbetssätt och arbetsformer behöver utvecklas. Eleverna behöver i högre utsträckning involveras i planeringen av undervisningen. Anpassningen i undervisningen till elevernas behov, förutsättningar och erfarenheter bedöms av Skolinspektionen fungera överlag väl, men att skolan måste se till att särskilt stöd ges till de elever som är i behov av det. Skolinspektionens bedömer även att skolan bör säkerställa att alla elever ges möjligheter till studiero.

Skolinspektionens slutsatser samt rekommendationer/krav på åtgärder:

Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?

Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Av kvalitetsredovisningen framgår att det finns en medvetenhet om och ambition till samverkan som ett led i att ge eleverna förutsättningar att nå goda resultat. I Svenska A finns en genomtänkt anpassning av undervisningen till studieinriktningen samt en fungerande samverkan mellan läraren i Svenska A och karaktärsämneslärarna där det upplevs som naturligt. Skolinspektionens bedömning är dock att det finns utrymme för att utveckla samverkan mellan Svenska A och karaktärsämnen, men framför allt med Svenska B där samverkan förekommer i mindre omfattning. Vidare behöver anpassningen av undervisningen i Svenska B till elevernas studieinriktning utvecklas. Skolinspektionen bedömer också att det finns en tydlig strävan att skapa förutsättningar att nå goda resultat för eleverna, vilket märks inte minst i lärarnas arbete med mål och betygskriterier. Men Skolinspektionens bedömning är att elevernas möjligheter till del-

tagande i planeringen behöver vidareutvecklas liksom anpassningen till enskilda elevers behov, förutsättningar och erfarenheter. Framför allt gäller det den elevgrupp som är i behov av extra stöd och där Skolinspektionen bedömer att detta inte finns i den utsträckning som föreskrivs i styrdokumentet. Vidare bör skolan säkerställa att alla elever ges möjligheter till studiero.

Krav på åtgärder

- *Alla elever som är i behov av särskilt stöd ska få detta stödbehov tillgodosett (8 kap. 1§ gymnasieförordningen).*

Rekommendationer

- Att rektor och lärare ser över hur undervisningen bäst kan organiseras och genomföras för att möjliggöra en ökad samverkan mellan svenska och karaktärsämnena samt för att kunna möta de skilda förutsättningar och behov som finns hos eleverna.
- Att vidareutveckla samverkan mellan läraren i svenska och lärarna i karaktärsämnena samt vidareutveckla anpassningen av undervisningen till elevernas studieinriktning.
- Att eleverna ges ökat inflytande över undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer.
- Att skolan bör säkerställa att alla elever ges möjligheter till studiero.

Uppföljning m.m.

Jensen gymnasium Norra ska senast inom sex månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 7 december 2010 till Skolinspektionen, avdelningen i Stockholm, redovisa vilka åtgärder som vidtagits.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Eva Lantéli
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråd Michael Erenius samt utredare Anousheh Abuhamzeh deltagit.

Bilaga

Författnings- och forskningsöversikt

